

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsak petek
v Kranju.

Velja za celo leto 4 K in se plačuje naročnina in inserati naprej. Vsi rokopisi, pisma in druge pošiljke naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo »Korošca« v Celovcu. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petlet-vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke
stanejo 10 vln.

Štev. 23.

V Celovcu, v petek, dne 24. aprila 1908.

Leto I.

Pašne in druge pravice v novejšem času.

Dalje.

Razložili smo v zadnjem poglavju vobče, v kakšnem razmerju stoji gozdna postava s servitutnim patentom iz leta 1853.

Ker pa gozdna postava pri varovanju gozdov, katerim je v prvi vrsti namenjena, poseže tudi globoko v kmečke in zlasti v pašne pravice, je potrebno, da seznanimo naše kmete natančneje s to važno postavo, s katero imajo tolikokrat opraviti pred okrajnim glavarstvom in deželno vlado.

Povedali smo že, s kakimi težavami je zvezana kaka izpremenitev gozdnega sveta v drugačno vrsto zemljišča (na primer v njivo, pašnik, travnik), ker hoče gozdna postava ohraniti ves gozdni svet svojemu namenu za vselej; toda gozdna postava nalaga na korist gozdov in njihovih lastnikov kmetom-poljedelcem direktna bremena. Eno najvažnejših in najboljšeje smo mimogrede že omenili. To breme oziroma pravica je določena v § 24 gozdne postave, ki se glasi:

«Vsak lastnik zemljišča je dolžan privoliti, da se spravijo gozdni pridelki, katerih sploh ni mogoče drugače ali pa le z velikimi stroški iz gozda naprej spraviti, čez njegov svet.

To pa naj se zgodi na najmanj škodljiv način, in naj gozdni lastnik dotičnemu posestniku, čez čegar svet je spravljal gozdne pridelke, povrne vso škodo.

O potrebi spravljanja gozdnih pridelkov čez tuj svet ima razsoditi politična oblast torej v prvi instanci okrajno glavarstvo potem, ko je zaslišalo

o tem izvedence in stranke. Okrajno glavarstvo ima tudi določiti v naprej odškodnino. Ako pa stranke s to odločbo niso zadovoljne, imajo pravico rekurza na višje instance. Stranke pa imajo glede odškodnine, ako se niso mogle na lep način pred politično oblastjo zediniti in poravnati, pravico nastopiti pot pravde pred sodiščem, ki ima glede visokosti odškodnine zadnjo in odločilno besedo.

Seveda so pri sodišču zopet tri instance in šele zadnja instanca na Dunaju more izreči končno in neomajno sodbo. Tako vidimo, kakšne sitnosti in drage pravde lahko nastanejo pri izvrševanju in uporabljanju gozdne postave.

Vkljub temu pa, da je glede odškodnine odprtih strankam toliko instanc, določa postava, da pritožba, rekurz ali tudi tožba ne more zadrževati posestnika gozdov pri izvrševanju njemu od okrajnega glavarstva v slučaju potrebe podeljene pravice, da spravi svoje gozdne pridelke čez kmetov svet.

To se pravi. Kakor hitro okrajno glavarstvo izda prosilcu-lastniku gozda tako dovoljenje, zadobi le-ta takoj pravico in jo sme takoj izvrševati, tudi ako se dotični kmet pritoži, pa najsibo radi pravice same ali pa le zaradi odškodnine.

Samo od okrajnega glavarstva določeno svoto kot odškodnino mora dotičnik, predno začne spravljanje iz gozda čez tuji svet, poprej založiti. Ako pa je to storil, ga ne more nihče zadrževati pri izvrševanju oblastnega dovoljenja. In tako se lahko zgodi, da ima lastnik gozda svoje pridelke že davno čez tuji svet spravljen doma na varnem, ko druga instanca morda pozneje izda drugačno odločbo.

Pritožba bi bila v takem slučaju le pljusek v vodo, in kmet, ki je moral mirno gledati, kako je lastnik gozda kvaril njegov svet, njegove pašnike ali njive, je navezan le še na uveljavljenje odškodnine. Kako pa se škoda dandanes po raznih izvedencih različno in nezanesljivo ceni, to je dovolj znano. V največ slučajih je kmet dotični, ki »plača gor«; skratka gozdna postava ni v kmetovo korist, ker mu nalaga preveč bremen in mu poleg tega krati in omejuje še razne druge pravice; pri tem pa nalaga ta postava še za vsak najmanjši prestopok proti gozdni postavi naravnost velikanske kazni.

Kmet pa večinoma vseh določil gozdne postave ne pozna in ne more poznati, ker za študiranje vseh postav nima časa in tudi ne potrebne izobrazbe. Zato pa hočemo seznaniti naše bralce pred vsem tudi kolikor možno natančno s kazenskimi določili gozdne postave.

Kot gozdni prestopok (Forstfrevel) se kaznuje po tej postavi: nabiranje letnih odpadkov in vej (Raff-, Klaub und Leseholz), nasekanje, sploh poškodovanje dreves in hloedov, zlasti navrtanje in vrezavanje, luščenje (olupljenje), prilastenje skorje na tleh ležečih dreves, izkopavanje korenin in storov, odsekavanje vej in vršičev, trganje listja z dreves, izkopavanje mladega drevja in tudi grmovja in vobče tudi prilastenje vsakršnih delov drevja.

Postava prepoveduje zlasti nabiranje drevesne smole in drugih sokov (terpentina); celo nabiranje gob, drevesnega semena, jagod i. dr. je po tej postavi pod kaznijo prepovedano. Predvsem pa je prepovedano nabirati steljo v tujem gozdu po-

PODLISTEK.

Tri pripovedke iz naroda.

Zapisal I. K.

I. Oče in njegovi trije sinovi.

Bil je neki oče, ki je imel tri sinove. Najstarejši je bil bolj počasnih misli in so ga zatorej imeli za prismojenega, druga dva pa sta bila prebrisana. Oče jih je hotel poskusiti, kateri bi bil najboljši za gospodarja.

Prvi dan reče najmlajšemu koze tako napasti, da ne bodo zvečer, ko jih prižene domov, jedle zeljnatih glav. Sin žene koze in jih ves dan dobro pase; ko jih zvečer prižene domov, pomoli jim oče zeljnatih glav, koze so jih jedle prav rade. Rekel je torej mlajšemu sinu: »Ti ne boš za nič za gospodarja, ko nisi koz tako napasel, da bi ne jedle zeljnatih glav.«

Drugi dan reče oče srednjemu sinu koze gnati in tako napasti, ko jih zvečer prižene domov, da ne bodo jedle zeljnatih glav. Sedaj jih žene drugi sin na pašo in pase ves dan; daje jim zeljnate glave, da bi jih doma ne jedle.

Ko jih zvečer prižene domov, ponudi oče kozam zeljnate glave, pa so jih kaj rade jedle. Zato reče proti sinu: »Ti tudi ne boš za gospo-

darja, ko nisi koz tako napasel, da bi ne jedle zeljnatih glav.«

Tretji dan reče najstarejšemu, ki so ga imeli za neumnega, naj žene koze in jih tako napase, da ne bodo zvečer, ko jih prižene domov, jedle zeljnatih glav.

Ta pa stori drugače: Vzame zeljnate glave in jih ponuja kozam; kedar bi jo katera rada vgriznila, telebi jo pa s palico po glavi, in tako dela ves dan. Zvečer jih žene domov. Oče jim ponudi zeljnatih glav, pa koze so kar vstran odskočile; niso jih hotele jesti.

Oče reče: »No ti boš dober za gospodarja, ko si koze tako napasel, da zeljnatih glav ne jedo; tebi bom dal kmetijo.«

Nauk: Kdor ima druge za neumne, je sam najbolj neumen.

2. Kateri bo dober gospodar?

Nekdaj je bil oče, ki je imel tri sinove in lepo kmetijo z dobro zarastlimi gozdi. Starejega pelje v gozd, mu pokaže lepe smreke in ga vpraša: »Kaj bi ti naredil s temi smrekami, ko bi bile tvoje?«

Sin mu odgovori: »Jaz bi vse posekal ter prodal in potlej dobro živeti!«

Oče reče sam pri sebi: »To bi ne bil dober gospodar: poskusil bom jutri srednjega.« Gresta domov.

Drugi dan pelje oče srednjega v gozd. Ko prideta do lepih smrek, pokaže mu jih oče in ga vpraša: Kaj bi ti naredil s temi smrekami, ko bi bile tvoje?«

Sin mu je odgovoril: »Posekal bi jih in postavil bi lepa poslopja, take kakor jih imajo v mestih.«

Oče reče sam pri sebi: »Ti tudi ne boš za gospodarja; jutri bom poskusil najmlajšega.« Potem gresta domov.

Tretji dan reče oče najmlajšemu: »Danes pa ti pojdi z mano v gozd!«

Gresta. Ko prideta do lepih smrek, vpraša oče sina: »Kaj pa bi ti naredil s temi smrekami, ko bi bile tvoje?«

Sin odgovori: »Pustil bi jih, da bi rastle, zato ker so tako lepe.«

Oče reče: »Govoriš prav, tebi bom dal kmetijo; ti boš dober gospodar!«

Gresta domov in oče mu izroči kmetijo.

3. Gnoj na njivo, kamenje z njive.

Bila sta dva kmeta, eden je bil premožen, drugi ubožen; prvi je gospodaril dobro, drugi

Naročajte pravi domači koroški list „Korošec“!

sebo še z železnim orodjem. — Malokdo ve, da je nabiranje gob v tujem gozdu kaznjivo.

Gozdarski organ ima celo pravico prepovedati vsakomur daljše bivanje v gozdu razun na javnih potih. Tudi ne smeš napeljati vode v gozd svojega sosedu, niti v njem napraviti kako kopo za kuhanje oglja, sploh tujega gozda se ne dotakniti.

Kakor vidimo iz tega, je gozdna postava tako stroga, kakor malokatera druga in tudi strožja kakor postava za varstvo polja (Feldschutzgesetz).

Na Koroškem imamo celo posebno postavo, po kateri mora posestnik gozda celo sam za pridobivanje terpentina in smole v lastnem gozdu dobiti dovoljenje od politične oblasti.

Še bolj važna pa so za naše kmete določila o paši v tujem gozdu, o katerih bomo natančneje govorili v naslednjem poglavju. Dalje sledi.

Dopisi.

Iz pliberške okolice. (Nekaj o novem zdravniku.) — Z napeto pozornostjo in radovednostjo smo pričakovali, kakšen bo pravzaprav novi zdravnik. Mnogokateremu se je zmrčilo lice, ko je zvedel, da je imenovan tukajšnjim okrožnim zdravnikom dr. Gustav Herbst, ki je bil prej v Guštanju. Poznali smo ga že vsi od prej, ko je bil še v Pliberku. Nismo ga posebno marali in rajši smo hodili k drugemu zdravniku. Spoznal je najbrž to tudi sam in je odšel naprej. Takoj ko je odšel dr. Höfner, ki je bil pri nas okoličanih povsod priljubljen, je prišel dr. Herbst nazaj. Sedaj je vprašanje, se bode li mogel dr. Herbst tukaj v Pliberku obdržati? Ne ljubimo ga mi okoličani, ne ljubijo ga Pliberčani, četudi je njih rojak. Navajeni smo bili dosedaj na dobre zdravnike, zato tudi žalujemo za dr. Höfnerja, ker on je bil glede zdravniških zmožnosti mož na svojem mestu. Da bi se mogel gosp. dr. Herbst razumeti z ljudmi, ne verjamemo. Da zna on vsaj toliko slovenščine, kolikor je znajo Pliberčani ali pa dr. Höfner, bi že bilo. Četudi znajo nekateri okoličani za potrebo nemški, a tega vendar ne znajo, kako se reče vsakemu posameznemu delu telesa, posebno notranjim delom, čutilom in boleznim po nemško. Za vsakega zdravnika je vendar najbolj važno to, kaj mu bolnik pove. Kakšna diagnoza (spoznanje) bolezni pa naj bo to, če se zdravnik ne more zgovoriti z bolnikom? Vsak zdravnik je navezan na to, kar izpove bolnik. Kako boste potem, gospod dr. Herbst, zdravili ljudi, če se ne morete zgovoriti z bolnikom? Ako imate, gospod doktor, kaj srca in če se zavedate svojih dolžnosti pred Bogom in pred ljudmi, ali ne spoznate v kaki nevarnosti ste? Mislimo, ako se vsega tega zavedate, da boste sami spoznali, da niste za ta kraj. A tudi z računi, ki jih

pa slabo; prvi je ob pravem času sejal, dobro pognojil in kamenje spravljal z njive; drugemu pa ni šlo delo izpod rok: sejal je prepozno ali pa nič, slabo gnojil, in kamenja ni spravljal z njive. — Vprašal je svojega sosedu, kako on gospodari, da mu gre vse po sreči. Gotovo je mislil, da zna čarati (coprati), ker mu ni hotel povedati.

Pa gre vprašat gospoda župnika.

Župnik mu obeča, da pride enkrat k njemu in mu blagoslovi polje, da bo potlej rodovitnejše.

Gospod pridejo; gredo po njivah, blagoslovljajo z besedami: „Gnoj na njivo, kamenje z njive“, kropijo in kadijo ter mu povedo, kdaj in kaj mora sejati na to in to njivo, kako pognojiti in kamenje z njive spravljeti.

Kmet je storil vse to. Sedaj mu je polje začelo dobro roditi, kakor sosedu, in kmalu je obogatil.

Nikoli pa ni pozabil besed: „Gnoj na njivo, kamenje z njive!“

Narodna pesem koroških Slovencev.

«Korošec» je prinesel v predzadnji štev. uvoden članek o naši narodni pesmi. V članku se je tudi pozivalo, da bi se zbrale narodne pesmi. Tukaj

Vi računate, nismo prav zadovoljni. Kakor smo slišali v Pliberku, računate Vi za vizito 2 K! Kaj boste pa računali, če pojedete na deželo, na kmete? Tudi to ni prav, da ste v kraju, kjer ima samo Vaš brat apoteko. Povemo Vam, da smo navajeni največ na domača zdravila. To so pritožbe, ko ste komaj nekaj tednov tukaj! Kaj bo pa šele pozneje? Čuli ste gotovo, da se je proti Vam vložil od treh občin protest. Protestirali smo v libuški, bistrski in blaški občini proti temu, da se Vi imenujete okrožnim zdravnikom. Seveda protekcija je več kakor pa volja ljudstva. Mi pa pravimo, da naj bode tisti, katerega mi plačamo, tudi tak, kakor ga mi želimo. Usilil se nam zdravnik ne bo! Zato prosimo, da se nastavi tukaj kak drug zdravnik, kakršnega mi želimo. Ne bomo se prepirali še nadalje z deželno vlado, katerega zdravnika nam naj ona prav milostljivo potrdi. Nikakor ne. Tukaj imamo mi moč v rokah in samo tisti zdravnik bo dobil od občin prispevke, kateri bo nam po volji. Zatoraj dobri in slovensčine zmožni zdravniki, pozor, tukaj je mesto za Vas, dohodkov je dovolj.

Beljak. Na veliki petek popoldne je našel pokopališki vrtnar v Šmartnu pri Beljaku pri grobu družine Wrann truplo mrtvega otroka, ki je bilo zavito v platneno cunjo in je že hudo smrdelo. Bilo je skrito pod smrečjem, ki je bilo položeno na grob čez zimo. Pravijo, da je bilo dete najbrže umorjeno že pred več meseci. Kdo je dete umoril in čegavo je, se dozdej ni moglo dognati, gotovo kaka nečloveška nezakonska mati.

Vernberk pri Beljaku. (Občinske volitve.) Kakor čujemo iz zanesljivega vira, so zadnje volitve v veliki občini Vernberg — na skrajnislovenski meji — popolnoma razveljavljene. Poročili smo že, da je bilo zadnjikrat voljenih iz med osemnajst odbornikov enajst naših — radikalno zanesljivih mož. Nasprotniki — pristaši naše paše Oraša — so se pritožili, in vsled nepostavnosti, ki so jih sami pregrešili, so vsi trije razredi ovrženi. To je prav. To so naši možje zmirom želeli, kajti zdaj bodo pomedli s staro že obrabljeno gospodo, ki je bila še voljena zadnjič, če Bog da in hrabrost junaska, popolnoma. Tedaj vsi Slovenci na krov!

Zadolje pri Glinah. Zanimiv dogodek se je zgodil v sredo velikega tedna na trgu Borovljah. Naj izve tudi širši svet, kako se s kmetom na borovskem trgu krivično postopa. Komaj sta nek kmet in neka kmetica, katera sta peljala mleko na trg, obstala, ko pride naenkrat kopa žensk in tudi borovski omikani redar ali «Wachmann» mleko kupovat in vpraša omenjeno kmetico, po kateri ceni ga proda. Ko mu ona pove ceno, ji redar ukaže, iti z mlekom naprej. Kmalu pa pripelje redar občinsko slugo, oba ta dva tržna ko-

se enkrat prosimo vse rojake, da bi pridno zbirali take pesmi.

Ravno zdaj je najlepši in pripravnejši čas zato!

Ministrstvo za uk in bogočastje se je namreč odločilo zbrati narodne pesmi cele Avstrije, vseh dežel in vseh narodov. Postavljen je v vsaki deželi odbor, ki vodi zbiranje, kateremu se naj pesmi dopošljejo. Na Koroškem imamo odbor za nemške pesmi. Za slovenske je odbor v Ljubljani. Za slovenske narodne pesmi na Koroškem pa je imenovan odbornikom gospod profesor Janez Scheinig v Celovcu. Kdor nabira pesmi, naj jih toraj pošlje gospodu profesorju Scheinigu. Opozarjamo na to, da odbor v Ljubljani za zbiranje tudi nekaj plača.

Ministrstvo bo toraj zbralo vse pesmi. Pač sramota bi bila za nas, če bi ne bilo med temi tudi primerno število naših pesem! Pokazali bodemo s tem tudi, da Slovenec ni divjak, ampak, da je ravno tako omikan, kakor so drugi narodi, in da ime res lepe pesmi.

Pesem zapiše lahko vsak. Težje je zapisati melodijo ali vižo. Zapiše naj toraj vsak pesem, potem pa jo na pošlje gospodu profesorju Scheinigu in naj pove zraven kdo zna vižo. Poskrbelo se bo, da jo bo kdo prišel zapisat.

Ko bodo zbrane tako vse pesmi, potem lahko izdamo zbirko najlepših naših narodnih pesmi in tako se bode naša mila domača pesem otela smrti.

mandanta sežeta po tehtnici in stehata mleko. Na to pa razsodita v svoji modrosti, da to mleko ne sme biti prodano, ne da bi je bila mogla povedati zakaj. Kmet pa ni dolgo premisljal in šel v občinsko pisarno vprašat za vzrok in potem se v konsumno društvo, ker se je hotel sam prepričati, ali je mleko res slabo ali kaj. Tu so mu mleko stehali in dognali, da je mleko čisto dobro, in da gre z mlekom kamor hoče na trg brez skrbi. Zdej pa prihiti redar za kmetom v konsum in mu reče, da sme vendarle mleko prodati in ga je še sama redarjeva soproga kupila. Zdej pa vprašamo širši svet, kaj naj rečemo k temu čudnemu postopanju. Ako gotovi ljudje ne poznajo dobrega mleka od slabega, ne smejo kmeta lahkomišelnob dobro ime pripravljati. Ako bi se za kmetico ne potegnil kmet, bi jo bili ti borovski policaji res ob dobro ime pripravili.

Le kmet je bil, ki je ljubil pravico, on se je tudi za pravico potegnil, vse prepovedano mleko se je prodalo in še premalo ga je bilo. Županu v Borovljah pa svetujemo, da pouči svoje sluga in redarje, da bodo drugi pot previdnejši, da se ne bodo blamirali z drugimi vred.

Beljak. (Dobro društvo.) Tukaj se je ustanovilo popolnoma nepolitično društvo žagarjev «Sägeschneiderverein», ki ima namen podpirati svoje člane in njihove rodbine ter jim preskrbi tudi brezplačno pravno pomoč. Ustanoviti hočejo tudi prenočišča in urad za posredovanje služb, vpeljati hočejo tudi poučna predavanja in kurze za svoje člane. Društvo ima gotovo prelep in koristen namen in ga je le najsrčneje pozdraviti. Na Koroškem je nad tisoč takih žagarskih delavcev in so skoro vsi k društvu pristopili. Zanimanja za to društvo je veliko in sega čez koroške meje na Kranjsko, Tirolsko in Štajersko. Pisarna tega društva je v Beljaku, Franc Jožefov trg št. 3.

Grabštajn. Tukaj vse govori o najemni pogodbi zaradi tukajšnjega lova, ki jo je sklenil potom licitacije knez Rosenberg. Lov v grabštajnski občini obsega nad 3863 hektarjev sveta, ter se je zavezal novi najemnik plačati zanj letnih 1900 K. Dozdej je plačevala zanj tukajšnja lovska družba 400 K na leto, ker gotovo ni v nobeni primeri z novo najemščino. Navzlic tem pa so se nekateri strašno branili proti javni dražbi lova. Seveda zdaj uvidimo vsi, kako dobro je bilo lov zdražiti, saj imajo od tega korist le oni, ki morajo veliko davka plačevati. Upamo, da se oni tudi, ki so bolj trde glave, počasi «zbrichtajo». Kmetje smo s tako kupčijo zadovoljni, in to je glavna reč.

Radiše. (Žaljenje časti.) Veliko govorjenja je v naši okolici zaradi neke pravde radi žaljenja časti, ki sta jo imela Janez Kučnik in Fran Ušovnik v Celovcu pred okrajnim sodiščem. Pravda se je menda vlekla skozi več mesecev. Ušovnik je namreč dolžil Kučnika, da je ukradena drva vozil v Celovcu. Zaslišano je bilo mnogo prič, ki pa niso mogle vsega potrditi, kar je Ušovnik trdil. Zato je nazadnje Ušovnik bil primoran poravnati se in se zavezati, da plača vse stroške, katerih je veliko. Janez Kučnik, katerega je zastopal slovenski odvetnik g. dr. Müller, je torej zmagal z vsemi stroški in je z izidom pravde prav zadovoljen. Ušovnik si bode premislil drugi pot izrekat pred več ljudmi obdolžitve, za katere je treba do-prinesti dokaz resnice.

Železna Kaplja. Predzadnje nedeljo je bilo pri nas kmetijsko predavanje. Govoril je g. Šumy o živinoreji. Kmetje so v precej velikem številu prišli na zborovanje ter z zanimanjem poslušali govornika, ki jim je povedal mnogokaj koristnega in poučnega. Za vsako tako predavanje, ki je za nas kmetje večje vrednosti kakor kak političen shod, smo kmete prav hvaležni in si želimo kmalu zopet kaj slišati o kmetijstvu. Zato pa tudi pri nas kaj radi beremo «Korošca», ki ima tako imenitne članke o kmečkih pravicah in potrebah. Ti članki so nam ljubši in koristnejši kakor «Mirove» čenčarije o tem, kar je kak ljubljanski odvetnik, ki ne pozna naših razmer, rekel na kakem zborovanju ali pa dr. Brejce, ki zna samo kričati. Zato pa bodi pozdravljen, «Korošec», ki si pravi kmetijski prijatelj!

Marija na Zilji. Tukaj je žandarmerija zaprla Jozeta Tupeja, ker je obdolžen, da je ponarejal menice. Izročili so ga okrajnemu sodišču v Beljaku, zagovarjati pa se bo imel pred deželno sodnijo v Celovcu ali pa pred porotniki.

Kožentavra. Kakor čujemo, je dobil nam dobro znani grof Kristalnig dovoljenje za izdelovanje cementa. Otvoril bo fabriko za cement v Malem Št. Pavlu pri Svincu.

Spodnji Dravograd. Tukajšnji nadučitelj g. L. Voglar je stopil v pokoj, za nadučitelja pa je imenovan na njegovo mesto šolski vodja pri Sv. Primožu, g. I. Privasnig.

Slovencl, ne zablje družbe SV. CIRILA IN METODAI

Svetovna politika.

Znotranja.

V proračunskem odseku državnega zbora je dr. Korošec najprej oglašil resolucijo, s katero se vlada poziva, naj osnuje v Ljubljani samostojno slovensko nadsodišče za Kranjsko, Spodnje Štajersko in slov. Koroško. Na migljaj vlade in na nemške grožnje ni dr. Korošec stavljal v proračunskem odseku tudi te okleščene resolucije, pač pa jo je izročil vladi v «proučevanje». Naj sladko počiva! Potem je ta nevstrašeni «zagovornik» naših «narodnih svetinj» izrekel v proračunskem odseku pobožno željo, naj bi se takozvani samostojno nemško-slovenski gimnazijski razredi v Celju spopolnili v popolno slovensko gimnazijo. Nemci so vzdignili proti temu odločen protest — in ta nevstrašeni prvoboritelj je v soglasju s svojimi tovariši zopet opustil vprašanje o celjski gimnaziji! Ni bilo še slovenskega politika, ki bi bil znal v kratki dobi enega tedna nakopičiti toliko in tako velepomembnih neuspahov kakor dr. Korošec!

Tako se bore torej poslanci S. L. S. in «Kmečke zveze» za naše «narodne svetinje»! Vse vržejo pod klop, da se baronu Becku in njegovim nemško-nacionalnim varovancem ne zamerijo. Pa narod bo spregledal in napravil tem sramotnostim konec.

Proti koncu zasedanja bo vlada zbornici predložila trgovinsko pogodbo s Srbijo, potem zakonski načrt o živinskih kužnih boleznih ter zakonski načrt o melioracijah. Dosedaj so nosili troške za melioracije lastniki zemljišča, dežela in država, po novem zakonu se bodo pokrivali melioracijski troški in še posebno troški za osuševanje in namakanje zemljišč edinole iz državnih sredstev.

O velikonočnih praznikih se je dosegel v češki politiki lep uspeh. Združila se je namreč češka državnopravna in radikalno-napredna stranka. Nadalje je češki narodni svet na poziv izvrševalnega odbora vseh čeških narodnih strank sklical na dan 26. t. m. zaupno posvetovanje o skupnem postopanju vseh čeških strank v češkem deželnem zboru. Na isti dan je sklican tudi shod staročeške stranke. Češki deželni zbor se baje skliče na kratko zasedanje v prvi polovici meseca julija.

Zunanja.

Vstaja na Haiti. Prejšnji minister republike Haiti, Laminra, je bil zaradi ščuvanja k vstaji te dni ustreljen. Obenem je predsednik razglasil nad otokom obsedno stanje.

Zopet atentat na Portugalskem. V Lizaboni so razkrili načrte za umor kralja. Atentat bi se bil izvršil povodom otvoritve parlamenta. Zapri so mnogo republikancev. Na dan otvoritve parlamenta bo pripravljeno vse vojaštvo, a pot iz kraljeve palače do parlamenta bodo stražile tri vrste vojakov. Kralj se bo vozil v zaprtem vozu z oklopnimi, a voz bo še spremljal celi polk vojaštva na konjih. Republikansko časopisje svari vlado, naj

ne gre predaleč, ker bi sicer Portugalsko zadela ista usoda, kakor je zadela Francijo.

Atentati na vseh straneh. Predsednika v Guatemali Cabrero je pričakala pred vratmi v palačo gruča moč, ki so začeli z revolverji streljati nanj. Le en strel je predsednika zadel ter mu odtrgal prst. — V Koreji so zarotniki hoteli vreči s tira vlak, v katerem se je vozil japonski cesarski namestnik marki Ito. Atentat pa se ni posrečil.

Narodne zadeve.

Šolski vestnik.

Seja c. kr. dež. šolskega sveta z dne 10. maja travna 1908.

Imenovani so bili: nadučiteljem v Spodnjem Dravogradu g. Josip Privasnig v Št. Primožu, učiteljem v Celovcu stalni pomožni učitelj Karol Strobl in učitelj Otto Kleberma v Kolbnici, stalnim pomožnim učiteljem g. Ludvik Primoschitz, provizorični učiteljici v Št. Stefanu na Zilji zasebna učiteljica Neža Hudovernik.

Premeščeni so bili: podučitelj Emil Podlipnig z Ovčje vasi v Poreče, podučiteljica Berta Kohlert z Poreč v Gospo sveto, Hermina Reiser s Štebna na Zilji v Rožek, Marija Weiß s Pulsta v Trebinje.

Razpisana so sledeča mesta:

Učiteljsko mesto na dvorazredni šoli v Rudi, na trirazredni šoli v Št. Jurju na Zilji in na trirazredni šoli v Skočidolu (za učiteljico).

Vse tri šole so utrakvistične, ali kakor so jih v zadnjem času prekrstili slovensko-nemške, a zanobeno teh mest sevrzpisu ne zahteva znanje slovensčine. Pač koroška kvadratpedagogika! — ij.

Občina Sele nad Borovljami na Koroškem bide neustrašen boj proti nasilstvom nemško-nacionalnega uradništva. Kako je tu res treba pravega boja za vsako najmanjšo stvar, kaže sledeči slučaj. Selsko županstvo je naročilo od novega leta naprej pri celovškem okrajnem glavarstvu slovenski državni zakonik ter plačalo naročnino, a okrajno glavarstvo je vzlic temu pošiljalo nemški državni zakonik, katerega pa je županstvo vedno vračalo. Okrajno glavarstvo je nato zahtevalo, da naj občina naroči poleg slovenskega tudi nemški izvod, češ, da si občina vsled tehničnih izrazov s slovenskim zakonikom ne bo mogla v vseh slučajih pomagati. Županstvo je na to odgovorilo z naznanilom, da jamči za popolno razumevanje slovenskega državnega zakonika ter odklanja nemškega. «Oziraje se na občinski odbor kakor tudi na večino slovenskega prebivalstva je nemški zakonik tukaj brezpomemben, ker ga nihče vsled visokonemških kakor tujih tehničnih izrazov ne razume. Ker se je naročnina za slovenski zakonik že poslala, se nujno zahteva, da se isti skoraj dopošlje. Župan Janez Užnik.» In občina Sele sedaj dobiva slovenski državni zakonik. Odločnosti in dela je treba, pa se da na Koroškem tudi veliko doseči!

«Mir» že zopet napada! Mi smo že enkrat povedali, da na «Mirove» prismodarije, zavijanja in pačenja resnice kot resen gospodarski list ne bomo odgovarjali. Kar je «Mir» pod naslovom «copatarska politika» in naše pojasnilo skupaj nagromadil, je zopet tako neumno zavito, da se nam ne zdi vredno kaj več o tem pisati. «Mir» se zaletava v razne slovenske rodoljube in seveda tudi v naš list, ki mu je silno na poti. Ker se tiče našega lista, smo svoje stališče že pojasnili, kar pa se tiče raznih drugih gospodov, ki jih «Mir» ne more pustiti na miru, pa mislimo, da se iz «Mirovega» zabavljanja nič kaj ne storijo, ker vedo, koliko resnosti je polagati na «Mirova» neumna zavijanja. Saj vemo, kako je «Mir» svoj čas zmerjal dr. Šusteršiča, kako je obkladal dr. Lampeta in druge s «podivjanimi politiki», zdaj pa vse te gospode in «Slovenca» na vso moč hvali kot edine prijatelje koroških Slovencev. Nam se naravnost vse to početje studij, — zato

pa gremo mirno svojo pot naprej! — Pripomnimo čisto na kratko še, da je g. dr. Majaron, na katerega se «Mirov» izvestitelj sklicuje, imenoval dr. Brejčev postopanje z ozirom na «Mirovo» poročilo o zborovanju odvetniške zveze kot infamijo! —

I. slovensko društvo perotinarjev in rejcev vseh malih domačih živali v Trziču naznanja vsem svojim cenj. članom, da si je vsled sklepa občnega zbora z dne 26. januarja 1908 premestilo v Ljubljano ter ima začasno svoj sedež v uredništvu «Perotinarja». Janez Trdinove ulice številka 8, kamor so vpošiljati tudi vsi dopisi, nakazila, prijave k pristopu. Pri imenovanem občnem zboru je bil soglasno zopet g. Anton Lehrman voljen predsednikom in gospod F. Špendal, župnik v Trziču njega namestnikom. Nadalje so bili v odbor voljeni sledeči člani: kot tajnik gospod Peter Miklavčič, c. kr. živinozdravnik v Ljubljani, gosp. Josip Rožič, c. kr. pismonoša v Trziču, njega namestnikom; kot blagajnik gospod dr. Gregor Žrjav, odvetniški koncipijent v Ljubljani; kot knjižničar gospod Josip Jenko, uradnik «Zveze slovenskih zadrž» v Ljubljani; gospod Karol vitez pl. Strahl, c. kr. nadsodni svetnik v. p. in graščak v Škofji Loki, kot svetnik in gospoda Ivan Jezeršek, nadučitelj v Križih pri Trziču, in Hugon Roblek, mag. farm. v Trziču, kot preglednika. Vpoštevajoč dejstvo, da je bilo društvo perotinarjev ustanovljeno v Trziču, je sklenil občni zbor ustanoviti v najkrajšem času v Trziču podružnico, katera naj se imenuje I. podružnica I. slov. društva perotinarjev in rejcev vseh malih domačih živali v Ljubljani v Trziču. Tozadevni ustanovni in obenem prvi občni zbor se skliče v kratkem ter se bode to pravočasno naznanilo po vseh slov. časopisih kakor tudi v društvenem glasilu «Perotinar».

Pozor!!! Štipendije za obiskovalce obrtnih šol!

Glasom poročila c. kr. deželne vlade v Celovcu se bo podarilo v l. 1908 koroškimi deželjanom nekaj državnih štipendij za obisk c. kr. državnih obrtnih šol, c. kr. učilišč za tekstilno obrt, c. kr. stavbinsko-umetniško rokodelskih šol, c. kr. strokovnih šol za posamezne obrtne panoge, za stavbinske in umetniške rokodelce, ki so v zvezi z obrtnimi državnimi učilišči in tretjega razreda državnih rokodelskih šol.

Od koroških šol pridejo tukaj v pošte v c. kr. stavbinsko- in umetniško-rokodelska šola v Celovcu z nadaljevalno šolo in zimskim tečajem za stavbinske rokodelce, c. kr. obrtna šola za strojedelstvo z nadaljevalno šolo za mehanično-tehnične obrti in elektro-tehniškem tečajem, c. kr. strokovna šola za puškarstvo v Borovljah z nadaljevalno šolo in tečajem za puškarske mojstre, slednjič še šola za obdelanje lesa v Beljaku z obrtno in trgovsko nadaljevalno šolo.

Visočina štipendij, katere podariti ima za zdaj enkrat pravico c. kr. deželna vlada, znaša mesečno za Celovec in Beljak 40 K, za Borovlje 30 K.

Prosilci imajo z vsemi potrebnimi listinami (dokumenti) in podatki opremljene prošnje vpošlati najpozneje do 15. maja t. l. ravnateljstvu tiste šole, na kateri se hočejo izobraževati prihodnje šolsko leto, in to tudi tedaj, ako je dotične šole izven prosičeve kronovine.

Iz prošnje, oziroma prilog k prošnji mora biti razvidno:

1. Ime in starost prosilca (krstni ali rojstni list);
2. njegovih staršev ali njegova pristojnost (domovinski list);
3. način in doba njegove slučajne uporabe v praksi (učno spričevalo, eventualno tudi delavska spričevala);
4. šolska izobrazba (zadnje letno spričevalo ali spričevalo kakega tečaja [kurza] in odhodnica eventualno obiskovane obrtne šole). Prosilci, ki v času svoje prošnje še obiskujejo kako šolo, morajo priložiti tudi zadnje semestralno spričevalo, oziroma zadnje šolsko naznanilo;

5. poklic, bivališče, gmotne in rodbinske razmere staršev, oziroma prosilca (ubožno ali spričevalo nepremožnosti).

Tisti prosilci, ki so delali v obrtu, v katerem se hočejo izobraževati, najmanj praktično dve leti ter so obiskovali poleg tega najmanj dvorazredno obrtno nadaljevalno šolo, imajo prednost, ne glede na posebne vsprejemne pogoje vsake šole.

Dalje imajo sinovi obrtnikov in obrtniških delavcev (mojstrov, pomočnikov in tovarniških delavcev) prednost, ki se hočejo izobraževati v stroki svojih očetov, potem sinovi obrtnikov sploh, nadalje starejši pred mlajšimi.

Vobče so pa izključeni oni prosilci, katerih starši stanujejo v šolskem kraju samem. Take prosilce bo podpiral učiteljski zbor s sredstvi, ki so na razpolago posameznim šolam.

Prošnje, oziroma zgoraj navedene potrebne listine (dokumente) podatke in poročilo, v kateri stroki se misli prosilec izobraževati, se naj pošlje najpozneje do 1. maja na naslov: Društvo „Drava“ v roke g. jur. Trunk, Beljak, Koroško. Društvo bo sestavilo prošnje ter dalo prosilcem potrebne nasvete.

Slovensko inteligenco pa prosimo, da opozori prizadete na te štipendije. —ij.

Gospod dr. Oblak nas prosi objaviti, da dotičnemu izvestnemu kavalirju, ki v „Miru“ — seveda brez podpisa — poleg drugega zavija dr. Majaronove besede v namenu pripraviti ga ob dobro ime, ne izkaže te časti, da bi mu v „Korošču“ odgovarjal na njegova grda zavijanja; — to pa zlasti tudi zato, ker je bilo na znanem ljubljanskem shodu s stališča, ki ga je zastopal v znani zadevi, dovolj jasno razvidno, kdo in zakaj je zavozil jezikovno vprašanje na Koroškem. — S tem je ta zadeva za nas končana.

Gospodarska vprašanja.

Tržne cene

v četrtek, dne 23. aprila 1908 v Celovcu.

		K r o n e
Pšenica	birn . . .	13·60 do 14·—
Rž	„ . . .	12·—
Oves	„ . . .	6·—
Koruzna	„ . . .	10·—
Ajda	„ . . .	9·60
Ječmen	„ . . .	9·60
Fižol	kila . . .	18 do 24 vin.
Špeh	kila . . .	1·52 do 1·60
Meso (svinjsko)	„ . . .	1·50 „ 1·60
Krma (sladka)	100 kil . . .	8·—
Krma (kislo)	100 „ . . .	6·—
Slama	100 „ . . .	5·20 do 5·60

Nekaj nasvetov čebelarju novincu.

Predvsem naj ne bode začetek preobilan, a tudi ne nasprotno. Oskrbovanje večjega čebelnjaka zahteva tudi večjega znanja in skušenj, ki pa jih novinec še ne more imeti. Noben še ni učen padel z nebes na zemljo. Nasprotno pa se maščuje tudi premal začetek s tem, ker se lahko zgodi, da čebele v par letih poginejo in s tem tudi veselje do čebelarenja mine.

Najbolj primerno je začeti s par (2 do 3) panji. Šele polagoma si čebelar vzgoji sam svoje zaželjeno število.

Ne bodi preveč skop! Žrtvuj nekaj denarja, dobi si nekaj dobrih korit od dobrih mojstrov! Vsak mizar ne zna delati dobrih korit. Glej tudi na to, da dobiš močan in številen roj; najboljši je prvi roj. Varovati se je slabih rojev in slabih korit.

Orodja si ne nabavi preveč; ampak samo najpotrebnejše, kakor nož, greblico, klešče. K večjemu si nabavi še avlico.

Določi število panjev, koliko jih hočeš zdržati in kolikor ti jih je tudi mogoče. Število je odvisno od prostora in prostega časa, ki ga

žrtvuješ čebelam. Po leti se rabi precej časa in prostora, ako želiš večji dobiček.

Kdor ima opraviti na polju ali v delavnici, mu zadostuje 10 do 12 panjev. Učitelji in duhovniki, ki imajo več časa na razpolago, morejo oskrbovati do 25 panjev. Kdor jih želi več, mu je treba najeti ljudi.

Preveliko število doseči prejkoslej, ni svetovati. Ne prehiteti se. Najbolj je treba gledati na to, da se dobijo močni panji. Ako sta dva slaba, jih je treba združiti.

Ako si določeno število dosegel, prodaj, ko si pričebelaril več.

Ne glej toliko na veliko število panjev, ampak na močne. To je vsa modrost čebeloreje.

Navadno se mora imeti dve tretjini panjev za strd in samo eno tretjino za roje. Sploh se to ne da natančno določiti. Ravnati se je treba pač po letu. Slabo leto zadržuje rojenje, a v dobrih letih se zopet ne da zadržati veselja do rojenja.

Ne čebelari na lepe matice, ampak bolj na strd! Rejo matic prepusti čebelarjem trgovcem; Matico si čebele same najboljše vzgojijo.

Dokler je matica čebelam všeč, naj bode tudi nam. Čebelari z domačimi panji, le tuintam drži kak kranjski ali laški panj!

Boj proti plevelu. Uporabljal le čisto seme! Veliko plevelnega semena je po potih krog polja. Očisti zato tudi vsa pota nadležnega plevela.

Oves se naj zgodaj seje, ker rabi pri kalenju obilne mokrote.

S sejalcami se lažje in bolj enakomerno seje kot z roko. Kdor si sam ne more kupiti sejalnega stroja, naj stori to s sosedi skupaj. Ti stroji se izplačajo gotovo, ker prihranijo obilo semena.

Ozimina kaže včasih slabo. Vendar se marsikdo nerad odloči preorati polje, ker ne izgubi le lanske setve, ampak ga stane prebranje in setev iznova. Dostikrat pa je ozimino mogoče rešiti s čilskim solitrom. Soliter deluje izmed rudninskih gnojil najhitreje, tudi hitreje kot gnojnica. Sredi aprila se pognoji 1 ha (to je 1³/₄ orala) s 50 kg, drugič in tretjič pa v presledkih 2 do 3 tednov, zopet s 50 kg čilskega solitra.

Raznoterosti.

Anonimno pismo vzrok samomora. V Lionu se je dogodil slučaj, ki naj bi bil piscem anonimnih pisem v svarilo, da ni dobro pisati takih pisem. Neki ondotni trgovec, ki se je oženil pred par leti, je bil zadnji čas zelo potr. Nihče ni vedel vzroka tej melanholiji, niti njegova žena. Nekega dne se je pa trgovec ustrelil. Zdaj šele se je dognalo, zakaj je bil tako pogosto nerazporejen. Med njegovimi papirji so našli anonimno pismo, v katerem je bilo zapisano: „Vaša žena Vam ni zvesta.“ Trgovec je pripisal: „To pismo sem dobil 6. februarja. Vse sem storil, da doženem pisca tega pisma in da pozabim vsebino njegovo. O vsej stvari ne verjamem niti besedice, toda pozabiti je ne morem. Ako bi mogel najti pisca, bi ga ubil, tako pa ubijem sebe.“ Ženo njegovo je ta dogodek tako potresel, da je zblaznela.

Kralj in anarhist. Mladi španski kralj je izvedel, da v neki tovarni blizu Barcelone dela mož, ki je hud anarhist in ki se je že javno bahal, da bodeta s kraljem obračunala, ako le prideta skupaj. Kralj se je nato peljal v spremstvu edinega prijatelja v avtomobilu k dotični tovarni ter se dal peljati v delavnico razvpitega anarhista. Kralj ga je začel izpraševati o delu ter se sploh živo zanimal za naporno službo. Delavec je spoznal kralja ter se je čudil, da se mu upa kralj brez spremstva in brez orožja približati, a ostal je malobeseden. Kralj ga je vprašal, ali ima mater, ženo in otroke. Anarhist je razdraženo odgovoril: „Nimam matere, ženo pa sem dobil šele pred kratkim časom.“ Še večje je bilo delavčevo začudenje, ko mu je kralj ponudil cigareto, a

končno si je vzel rožo iz gumbnice ter jo izročil delavcu z besedami: „Vzemite to rožo ter jo nesite svoji mladi ženi; povejte ji, da ji rožo pošilja kralj, ki jo prosi, naj sprejme ta dar.“ Nato je kralj ljubeznivo pozdravil ter se poslovil, dočim je delavec strme zrl za njim in na rožo. Denar bi mu bil menda še ljubši.

Zopet grezen umor v Berlinu. V tamošnjem mestnem vrtu so našli v platnen žakelj zašto mrtvo truplo okrog 14 letnega fanta; manjkalo je več udov, tudi spolovila. Z glave je bila koža polgnjena in ušesa odrezana. Policija je dolgo iskala sled morilca in rabila tudi policijske pse. Sedaj je priznal neki čevljar, katerega so pred par dni zaprli, da je on morilec otroka.

Bomba v haremu. V haremu turškega sultana so našli minule dni 10 kg težko bombo. Strah sultanov in njegovih žen je nepopisen. Niti najmanjšega sledu storilcev ni mogoče najti.

Za voznike in kočijaže. C. kr. ministrstvo notranjih zadev je izdalo posebni odlok za voznike in kočijaže, ki se mora v vsaki občini natančno razglasiti. Voznikom in kočijažem se naroča, da so zavoljo zmiraj bolj se razvijajočega prometa na cesti pri svojih vožnjah bolj previdni, kakor dosedaj: posebno se morajo varovati pred tem, da ne spuščajo svoje konje v prehitet dir, ker se pri takih prilikah največje nesreče lahko pripetijo; voznike se nadalje opominja, da gledajo na to, da jih na vozu zaspanec ne premaga, posebno v vročem poletnem času, na kar bodo morali orožniki posebno gledati; vsak, ki na vozu spi, bo brezobzirno naznanjen. Da jih pa zaspanec ne moti, vzdržavajo naj se vozniki najprej morilnega žganja! Tudi vožnja brez svetilnice po noči, se bo strogo kaznovala. Nadalje se tudi navsvetuje, da naj se v bodoče rabijo dvojni vajeti in sicer navskrižni ker se s tem konji varnejše vodijo! Kmetje in posestniki morajo po ministrskem odloku se tudi na to ozirati, kar je gotovo važnega pomena za naše fante, da ne jemljejo premladih ljudij k temu poslu, ki tega niso zmožni, in vajeni ter si s tem škodujejo na zdravju.

Za kratek čas.

Kolesar: „Vaš paglavec mi je prerezal kavčuk, da je ušel zrak iz njega. Oče: „Ah, kaj bo to, saj je zraka dovolj povsod.“

V restavraciji. Plešec: „Hudirja, vse na svetu ima lase, še celo juha. Samo jaz ne.“

V gostilni. Gospod svojemu tovarišu: „Kdo je neki ta neznansko grda babnica, ki naju neprenehoma opazuje?“ „To je moja žena.“ Gospod, v zadregi, hotoč hitro popraviti: „Ne mislim te, ampak njeno sosedo!“ „Ta je pa moja sestra.“

Epilepsija.

Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zahteva naj knjigo o tem.

52-4 Dobi jo zastoj in poštine prosto v 5
Labudovi lekarni, Frankobrod o. M.
(Privil. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.)

5000 kron zaslužka

plačam onemu, ki mi dokaže, da moja čudezna zbirka
600 komadov za samo gld. 2-50
ni priložnostni nakup.

1 pristna švic. sistem **Roskopf pat. žepna ura**, natanko idoča in regul. s pism. 3letno tovar. garancijo, 1 amer. zlato-double pancer verižica, 2 amer. zlato-double prstana (za gosпода in damo), 1 angl. pozlač. garnitura, obstoječa iz manšetni, ovratnih in prsnih gumbov, 1 amer. žepni nož, 5 delni, 1 eleg. svilena ovratnica, barva in vzorec po želji, najnovejše, 1 krasna igla za kravate s Simili-briljantom, 1 dražestna damska broša, zadnja novost, 1 koristna potovalna garnitura, 1 eleg. usajena denarnica, 1 par amer. butonov z imit. zlaht. kamni, 1 pat. angl. vremenski barometer, 1 salonski album s 36 umetniškimi in najlepšimi razgledi sveta, 1 krasen ovratni ali lasni kolije iz pristnih orientalskih biserov, 5 indijskih prorokov-hudičev, ki razveseljujejo vsako družbo in še 500 različnih stvari, ki se jih v vsaki hiši rabi. Vse skupaj z elegantno sistem **Roskopf-patent-žepno uro**, ki ima sama dvojno vrednost stane le **gld. 2-50.** — Razpošilja po povzetju ali ako se denar naprej pošlje (tudi pismene znamke)

S. Urbach, svetovna razpošiljalnica
Krakov šte. 375.

Pri naročbi 2 paketov se doda 1 prima angl. britev ali 6 ft. platnenih žepnih robcev. Za vse, kar ne ugaja, denar takoj nazaj, tako da je izključen vsak najmanjši risiko. 6 — 4